

SJEZD SVU V LOS ANGELES

Nové cesty

Ve dnech 24.-26. října 1975 se v Los Angeles konal řádný sjezd SVU, jenž je z několika důvodů důležitým mezníkem ve vývoji Společnosti pro vědy a umění. Především to bylo poprvé, že se sjezd SVU konal na pobřeží Pacifiku; tím měli vedoucí pracovníci ústředí možnost seznámit se nejen osobně s výborem a členy nejpočetnější místní skupiny na americkém západě, ale seznámit se blíže i s problémy, s nimiž se místní skupiny ve vzdálenějších místech setkávají při své práci a stycích s ústředím SVU. Z vedení SVU se zasedání zúčastnili předseda Dr. M. Rechcigl, ml., gen. tajemník Dr. J. G. Lexa, člen výboru a býv. předseda SVU Dr. J. Němec a předseda publikační komise Dr. J. G. Polach. Jmenovaní měli také zásluhou místní skupiny možnost navázat cenný styk se Střediskem pro ruská a východoevropská studia na kampusu Kalifornské university v Los Angeles.

Pokud jde o příští činnost Společnosti, největší význam ovšem mělo společné zasedání ústředního výboru SVU a výboru místní skupiny v Los Angeles. Za tohoto zasedání byly totiž přijaty všeobecné směrnice pro účinnější uskutečňování cílů SVU a pro zlepšení spolupráce a styků místních skupin s ústředím Společnosti pro vědy a umění. Důležitost směrnic je důvodem, že je přinášíme v tomto čísle Zpráv jako samostatné Programové prohlášení.

Sjezd SVU v Los Angeles měl tento průběh:

Zahájení sjezdu a valná hromada SVU. Zasedání v Los Angeles bylo zahájeno seznamovacím večírkem, který pro účastníky sjezdu uspořádalo slavistické oddělení Střediska pro ruská a východoevropská studia v pátek 24. října. Večírku se zúčastnili jednak ředitel střediska prof. H. Birnbaum, ředitel slavistického oddělení prof. D. Worth, sekretářka pí. Lucille Litesová, jednak řada studentů, kteří se ve zmíněném ústavu Kalifornské university naučili česky nebo slovensky. Profesoři Birnbaum, Worth, a prof. Heim z téhož Střediska, se živě zajímají o činnost a program SVU.

Po večírku a společné večeři se konala valná hromada SVU. Předsedal jí Dr. M. Rechcigl a zapisovala pí. Kracíková. Účastníky uvítali funkcionáři místní skupiny, předseda Dr. O. Turchan a místopředseda F. Marlow. Dr. Rechcigl poté přednesl zprávu o činnosti a vývoji SVU, z níž vyjímáme tyto nejdůležitější body:

Dr. Rechcigl uvedl, že celkem nepříznivá finanční situace SVU na počátku r. 1975 vedla předsednictvo k tomu, aby se rozhodlo pro několik zásadních opatření. Bylo na př. rozhodnuto připravit především podrobný rozbor finančního hospodaření a rozpočtu SVU, aby plánovaná činnost Společnosti odpovídala jejím finančním možnostem. V rámci úsporných opatření předsednictvo také rozhodlo decentralizovat činnost ústředí; a tohoto obtížného úkolu se ujal pokladník SVU Dr. F. Meissner. Část funkcí, vykonávaných dříve v ústřední kanceláři SVU v New Yorku, byla proto převedena na členy předsednictva a výboru. Počítá se s tím, že se výdaje na Zprávy SVU a v budoucnu snad i na Proměny podstatně sníží, protože obě publikace budou tištěny na stroji „Veritype“, jež Společnost k tomuto účelu koupila; veškeré práce s tím spojené bude obstarávat pí. Z. Vozariková, která již připravila první číslo Zpráv SVU, jež bylo na valné hromadě rozdáno. Dr. Rechcigl poznamenal, že předsednictvo v rámci úsporných opatření a na doporučení třech bývalých předsedů SVU rozhodlo neobnovit nájem kanceláře, a to od počátku r. 1976. Ze zprávy pokladníka SVU Dr. Meissnera vyplývá, že úsporná opatření již podstatně zlepšila finanční situaci Společnosti, takže místo schodku v částce 5 tis. dolarů za rok 1974, stav pokladny SVU vykazoval počátkem září 1975 mírný přebytek, přestože Společnost zakoupila zmíněný fotosázecí stroj „Veritype“. Dr. Rechcigl zdůraznil v této souvislosti, že je nutné - má-li SVU i nadále úspěšně pokračovat v činnosti - aby místní skupiny zvýšily svou činnost i styk s ústředím. Na valné hromadě bylo proto rozhodnuto, že v neděli 26. října se zástupci ústředí sejdou s místním výborem ke společné rozpravě o nových možnostech zvýšit činnost Společnosti, zejména v rámci místních skupin. Nedostatečný styk místních skupin s ústředím byl také námětem zprávy místopředsedy SVU Dr. J. Gávory, jež byla na valné hromadě přečtena.

Řídí redakční rada: 2067 Park Road, N.W., Washington, D.C., 20010

Zpravy SVU (CSASA News) - Date of issue: Dec. 1975. Issued monthly except during July and August - Volume 17. No. 9-10. Publisher: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. - Known office of publication: 2067 Park Road, N.W., Washington, D.C., 20010 Tel.: (202) 387-8580 - Annual subscription price: non-members CSASA \$3.00; members CSASA: \$1.50 paid as part of dues - 2nd class postage paid at Washington

Účastníci zasedání vyslechli rovněž zprávu místopředsedy SVU Dr. A. Bořkovce a předsedy místní skupiny ve Washingtoně, D.C. arch. F. Royca, kteří se starají o přípravu a uskutečnění sjezdu SVU v r. 1976. Dr. Rechcigl ve svém projevu dále upozornil, že Společnost hodlá v budoucnu podniknout nový nábor dalších členů, a to v rámci činnosti Dr. F. Kreisy a místopředsedy SVU Dr. Z. Sudy, který již připravuje příslušný propagační materiál, jenž by širší veřejnost informoval o činnosti, cílech a programu Společnosti pro vědy a umění.

Dr. Rechcigl také zdůraznil, že nesmírně důležitou činností SVU je činnost publikační, jež zanechá trvalé výsledky práce Společnosti pro budoucnost, a jež také nejúčinněji přispívá k pochopení a rozšíření české a slovenské kultury, vědy a umění mezi jinými národy. Poukázal v této souvislosti na zvláštní zprávu, již pro sjezd připravila Ediční a publikační komise.

Předseda SVU poté přečetl referát Dr. J. Andrleho, profesora University of North Carolina, o zájmovém sdružení profesorů různých amerických a kanadských universit, nazvaném „Czechoslovak History Conference“. Předsedou této stálé konference je prof. Gordon Skilling z University of Toronto, místopředsedou Dr. Radomír Luža z Tulane University, zatímco Dr. Anderle vydává bulletin sdružení, nazvaný Czechoslovak History Newsletter. Toto významné sdružení, jehož členové do značné míry ovlivňují výklad a chápání moderních čs. dějin, se nyní jednomyslně rozhodlo stát se přidruženou (affiliated) organizací SVU, což je nejlepším důkazem vzrůstajícího zájmu akademické veřejnosti o Společnost pro vědy a umění.

Závěrem projevu Dr. Rechcigl poděkoval Dr. Turchanovi, p. Marlowovi, Dr. Segertovi, Dr. Husákové, pí. Laschové, pí. Krácíkové, jakož i ostatním členům místní skupiny v Los Angeles za velkou práci, již společně vynaložili na přípravu sjezdu SVU a organizaci symposia o TGM.

Po předsedovi promluvil generální tajemník SVU Dr. Lexa, jenž se zabýval jednak otázkami souvisejícími s přípravou sjezdu Společnosti v r. 1976, jednak problémy, jež vzniknou ze zrušení kanceláře v New Yorku. Dr. Lexa se proto připojil k výzvě předsedy SVU, aby místní skupiny zvýšily svou činnost a převzaly odpovědnost za jednotlivé funkce Společnosti.

Člen místní skupiny v Los Angeles p. Přemysl Tůma poté referoval jménem red. Vojtěcha Nevluda o činnosti žurnalistické sekce SVU, a Dr. Němec a Dr. Polach potom přednesli zevrubnou zprávu o činnosti Ediční a publikační komise a o jejím programu na rok 1976; jejich referát vycházel ze zprávy připravené pro sjezd a otištěné v zářijovém čísle Zpráv SVU. O činnosti místní skupiny v Los Angeles podal informativní přehled její místopředseda p. Marlow, a její předseda Dr. Turchan pak krátkým projevem zasedání ukončil.

Symposium TGM. Organizátory celodenního symposia na oslavu 125. narozenin Tomáše Garigua Masaryka byly Středisko pro ruská a východoevropská studia a místní skupina SVU. Symposium 25. října v universitním auditoriu zahájil za SVU F. Marlow a za Středisko prof. Birnbaum. O stavu a programu čs. studií na kalifornské univerzitě v Los Angeles (UCLA) promluvil prof. Worth. Pro členy SVU bylo povzbuzující slyšet na pacifickém pobřeží, od Evropy tak vzdáleném, jaké pozornosti se zde těší čs. kulturní a civilizační příspěvek světu.

Prvním panelistou byl prof. Michael B. Heim z UCLA. Zabýval se K. H. Borovským, jehož význam pro vývoj Masarykovy „české otázky“ zejména rozebral a zdůraznil. K rozboru si zvolil cestu Karla Havlíčka Borovského do Ruska v roce 1846 a srovnal ji s obdobnou cestou markýze de Custine r. 1839. Posluchače, kteří znají jasnost Havlíčkova myšlení, nepřekvapilo, že Havlíčkovy poznatky a úsudky o Rusku daleko převyšovaly - jak z Heimova rozboru vyplynulo - uzávěry, k jakým o Rusku dospěl de Custine.

Dr. Pavel Machotka, profesor kalifornské university v Santa Cruz, promluvil o Masarykově filosofii a sociologii; zhodnotil především a doložil obsáhlými referencemi význam Masarykovy osobnosti a značný prvek romantismu, jenž hrál důležitou úlohu nejen v Masarykově osobním životě, ale i v jeho postoji k různým sociologickým problémům.

Dr. Jaroslav Polach, ekonomický odborník amerického ministerstva financí ve Washingtonu, rozebral významný Masarykův příspěvek ke studiu národohospodářských názorů a doktrin ve spisech K. Marxe a F. Engelse. Masarykův nesmlouvavý postoj k marxistickým teoriím, jež ostatně pokládal za naivní a v mnohém směru nedomyšlené, je také jasně dokumentován v jeho posledním díle „Světové revoluci“ v níž Masaryk načrtl své národohospodářské názory při praktickém uplatnění v republice.

Paní Draga Shillinglaw hovořila o námětu své disertační práce: o zapomenuté návštěvě TGM v Chicagu v létě roku 1902. Masaryk měl tehdy na chicagské universitě 19 přednášek na téma „Filosofie dějin malého národa“. Ačkoliv obsah jednotlivých přednášek byl pravidelně uveřejňován v tehdejší českém tisku, přednáškový cyklus upadl v zapomenutí a jen díky výzkumu pí. Shillinglaw byla tato zajímavá část Masarykovy činnosti v Americe objevena a zpřístupněna dalšímu studiu.

Dr. Stanislav Segert, profesor UCLA a jeden z těch, kdo se zejména zasloužil o uskutečnění symposia o TGM, přednášel o neslábnoucím vlivu Masarykových idejí v Československu v letech padesátých a šedesátých. Ničení pomníků, odstranění masarykovské literatury a zákaz jakékoliv příznivé zmínky o Masarykovi však zájem o TGM nevymýtily. Dr. Segert hovořil z vlastní zkušenosti o tom, čím byl Masaryk generaci, která prožila mládí za německé

okupace a universitní studia za nadvlády komunistů v padesátých letech, kdy ani persekuce těch, kdo v Masarykův odkaz věřili a věří, nebyla s to překonat vliv Tomáše Garigua Masaryka v Československu.

Dr. Jiří Liška, náčelník sokolské jednoty v Los Angeles, hovořil o Masarykově vztahu k Sokolstvu, jak se vyvinul již od původní politické a myšlenkové spolupráce mezi TGM a Tyršem. Dr. Liška připomněl oblibu, již se Sokol těšil u Masaryka, a úlohu, již v osvobozeneckém boji Masaryk vyhradil Sokolu, jakož i význam, jaký pro morální sílu národa přisuzoval sokolské tělovýchově.

Poté byl přehrán zvukový záznam projevu, který Masaryk pronesl 28. října 1928 v čs. Národním shromáždění. Deska, již zapůjčil předseda odbočky ČNRA ing. Jiří Breber, vhodně dokumentovala nejen Masarykovy myšlenky, politické rozborly a sociologické úvahy, ale i vzrůstající zájem o ně; Masarykův zmíněný projev z r. 1928 byl totiž - jak všichni posluchači cítili - obsahově nesmírně aktuální pro dnešní poměry a čs. otázku.

V cyklu o TGM promluvil jako poslední řečník mladý spisovatel Jan Beneš z Ústavu pro mezinárodní výzkum při Harvardově univerzitě. Ve svém velmi zajímavém projevu se zabýval živým odkazem Masarykových idejí v mladé poválečné generaci Československa a tím, jak se v posledních dvaceti letech projevovaly. Zvláštní důležitost úvah Jana Beneše byla i v tom, že potvrzovaly uzávěry a pravdivost rozborů, přednesených v rámci symposia o významu a životnosti Masarykových názorů neboť - jak spisovatel Jan Beneš poznamenal - komunistický režim v protimasarykovském boji prohrál svou bitvu o duši mladého člověka.

Symposium zhodnotil a krátkým projevem zakončil Dr. Otto Turchan.

Stipendia a závěrečný banquet. 25. října byla uspořádána slavnostní večeře v Del Rey Marina, kde pět studentů čs. původu obdrželo stipendia, jež se udělují jako odměny v soutěži o nejlepší eseje. Soutěž zavedl Dr. Zahradka, který byl prvním předsedou skupiny SVU v Los Angeles, a který je nyní předsedou jejího nadačního fondu. Při vyhlášení výsledku soutěže Dr. Zahradka oznámil vítězné práce a jména jejich autorů-studentů, kteří tak získávají stipendia. Jsou to: John Langer, Barbara Paulson, Richard Paulson, Helen Pelc a John W. Shield.

Slavnostní večeře, v jejímž rámci se udělují tato stipendia, se stala každoroční tradicí místní skupiny a tentokrát také závěrečným podnikem sjezdu. Za místní skupinu promluvil její předseda Dr. Turchan, jenž podal přehled činnosti los-angelské skupiny, a ocenil také, že se sjezdu v Los Angeles zúčastnili činitelé ústředí SVU, což jistě ovlivní další práci místní skupiny.

Dále promluvil Dr. Rechcigl, který chtěl při této příležitosti

seznámit přítomné hosty a přátelé SVU s činností, programem a cílem Společnosti pro vědu a umění. Zmínil se krátce o historii SVU a zdůraznil zejména - jak to ostatně jednou vyjádřil býv. předseda Společnosti Dr. Wellek - že SVU nechce k světu hovořit pouze o sobě a svých členech, ale být především nositelem velké kulturní a humanitní tradice Čechů a Slováků, datující se již od počátku křesťanství a vyjádřené takovými osobnostmi čs. historie, jako byli Jan Hus, Jan Amos Komenský, T.G. Masaryk a j.

Chceme ukázat, že čs. kulturní tradice je živá a že patří k tradicím svobodného světa - vysvětlil Dr. Rechcigl, který poté uvedl, že v této souvislosti bylo stanoveno, aby ústředním námětem washingtonského sjezdu SVU v roce 1976 byl čs. kulturní přínos Spojeným státům a Kanadě. Námět sjezdu je o to důležitější, že zapadá rovněž do rámce oslav 200. výročí americké nezávislosti. SVU tak chce zdůraznit onen podstatný přínos, jakým čeští a slovenští přistěhovalci přispěli Americe.

Je totiž mnoho významných Američanů českého či slovenského původu, kteří působili ve vědě, umění, obchodě, politice i jiných oborech amerického života, z nichž někteří již dávno upadli v zapomenutí. Je na př. málo známou skutečností, že Dr. Carl Ferdinand Cori, profesor farmakologie, a jeho žena manželka Gerta Thereza Radnitz Cori - nositelé Nobelovy ceny v oboru lékařství a fyziologie z roku 1947 - se narodili a byli vychováni v Praze; a nebo, že objevitel příčin pellagry a současně i protipellagrového vitamínu - Dr. J. Goldberg - se narodil poblíže Sabinova na Slovensku. Pellagra byla jednou z nejzhubnějších nemocí ve Spojených státech až do 30. let, kdy byla zásluhou Dr. Goldberga prakticky vymýcena.

Náš přínos Americe na poli hudby je znám; mají o něj zásluhu nejen hudební osobnosti z minulosti, jako Dvořák, Weinberger, Friml a Křenek, ale i významní umělci dnešní doby, ať už J. W. Susskind, či Rafael Kubelík, Jarmila Novotná nebo Rudolf Firkušný.

Při dalším hodnocení účasti Čechů a Slováků na akademickém životě Ameriky Dr. Rechcigl připomněl, že dnes pravděpodobně není žádné významnější americké university, na níž by neučili profesori čs. původu. Připomněl i býv. předsedy SVU - profesory Hlavatého a Wellka - kteří ve svých oborech patřili vždy mezi světové odborníky, a zmínil se i o J. A. Komenském, pozvaném do Ameriky, aby se stal rektorem Harvardovy university. Dr. Rechcigl citoval příslušnou pasáž z Matherova historického díla o Nové Anglii (Cotton Mather: Ecclesiastical History of New England, 1702), jež vysvětluje vlivem švedského velvyslance na Komenského, že „that the incomparable Moravian became not an American“, jak doslova uvedl Mather ve svém díle.

Dr. Rechcigl s lítostí konstatoval, že významná úloha, kterou měli a mají Češi a Slováci při rozvoji Ameriky, je často zapomenuta a nebo zanedbána, což snad je také příčinou - jak řečník poznamenal - že svobodný svět nechal roku 1938 dojít k Mnichovu, roku 1948 ke

komunistickému puči a posléze i k sovětské invazi do Československa v roce 1968. Je proto jedním z úkolů SVU - zdůraznil Dr. Rechcigl - odstraňovat mezery, jež mají jiné národy ve znalostech o čs. přínosu světové kultuře. Společnost pro vědy a umění, jež bude tento úkol uskutečňovat především objektivními rozborů, výzkumem a studiemi, chce tím současně přispět i k udržení čs. tradice a humanitních ideálů ve svobodném světě.

Československý den v Los Angeles. Po společném zasedání ústředního výboru SVU a výboru místní skupiny se zástupci ústředí zúčastnili také slavnostního vyhlášení 26. října za Československý den v Los Angeles. Starosta města vydal k této příležitosti příslušnou proklamaci, již přečetla pí. L. Nekudová na slavnostním shromáždění, kterého se mezi jinými zúčastnili také p. Szukiewicz za Polsko-americkou společnost a p. Zachar za Ukrajinské kulturní středisko. Hlavní projev měl ing. Jiří Breber, člen SVU a předseda los-angelské odbočky ČNRA-TGM. Po dalším projevu, jenž pronesl Dr. Turchan, slavnost zakončil Rev. Jaroslav Popelka.

Večer téhož dne se členové SVU zúčastnili také oslav 28. října v místní sokolovně, kde měl slovenský projev p. Boris Rajek, a kde o čs. legiích promluvil J. Breber. V rámci oslav byl také předveden pořad „Noc s Hamletem“, jenž připravil Klub československé kultury za spolupráce členů P. Páva, Jiřiny Fuchsové, O. Kovaříka a jiných.

Podniky, uspořádané v souvislosti s 28. říjnem svědčí o trvale silném zájmu místních Čechů a Slováků o kulturní dědictví svého národa, o jeho kulturní přínos Americe, i o významné úloze, jakou při tom má skupina SVU v Los Angeles.

PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ

Úkoly SVU, místních skupin a spolupráce s ústředím

U příležitosti valné hromady Společnosti pro vědy a umění v Los Angeles se 26. října 1975 uskutečnilo společné zasedání ústředního výboru SVU a výboru místní skupiny s cílem dohodnout se o nejužší spolupráci místních skupin s ústředím SVU.

Společné schůzce s členy ústředního výboru se za los-angelskou oblast zúčastnili: předseda místní skupiny Dr. Turchan, prof. Segert, pí. Kraciková, pí. Laschová, a Dr. Fischmanová, p. Krátký a p. Marlow, kteří jsou rovněž členy ústředního výboru SVU. Dalších osm členů dalo svou plnou moc členům předsednictva. Jako hosté byli přítomni Dr. Jiří Marvan, člen SVU z Austrálie, pí. Segertová, pí. Lexová, p. Lasch a J. Polach z Washingtonu, D.C.

Členové obou výborů dospěli po obsáhlé rozpravě k této dohodě:

1. Cílevědomé provádění činnosti nutně vyžaduje, aby si místní skupiny SVU vypracovaly vlastní krátkodobé i dlouhodobé konkrétní programy, zaměřené specificky na úkoly, jejichž provádění Společnost pro vědy a umění sleduje. Takovým konkrétním programem je na př. i všestranná podpora publikační činnosti SVU. (Předseda Společnosti Dr. Rechcigl uvítal v tom směru iniciativu místní skupiny ve Washingtoně, která se pod vedením arch. E. Royco rozhodla účinně přispět k uveřejnění washingtonského přednáškového cyklu „Idea čs. státu: 1938-1948, 1968“. Tím bude možno - jak SVU doufá - uchovat řadu důležitých záznamů a dokumentů o zmíněných údobích pro budoucí studium ve svobodném světě. Účastníci zasedání se dohodli, že místní skupina v Los Angeles uváží, zda může obdobně podporovat uveřejnění Symposia o TGM a publikaci o české hudbě. Bude-li Symposium o TGM uveřejněno, stane se tak ve spolupráci s University of California, zatímco by publikaci Česká hudba připravili - na návrh Ediční a publikační komise SVU - Dr. Mráček a Dr. Fischmannová.)

2. Oba výbory doporučí ostatním místním skupinám SVU, aby také samy uskutečňovaly podobné projekty. Předsednictvo bude plánované projekty podle potřeby koordinovat a podporovat.

3. Místním skupinám SVU se doporučuje, aby v rámci svých konkrétních programů podporovaly také uměleckou tvorbu členů SVU, jednak pořádáním výstav, koncertů a vystoupení, jednak jinou podporou jejich umělecké činnosti.

4. Místní skupiny by o svých pracovních programech měly včas informovat ústředí Společnosti pro vědy umění, ať už se týkají krátkodobých nebo dlouhodobých plánů, protože až dosud o své činnosti informovaly ústředí nesoustavně a opožděně. Důležitost včasných informací o činnosti skupin vede ústředí k tomu, aby zvýšilo účinnost Zpráv SVU rozšířením obsahu (podrobnějšími referáty o provádění jednotlivých programů, o práci komisi, atd), případně podrobnějšími zprávami o činnosti jednotlivých místních skupin. Oba výbory také konstatovaly, že Zprávy SVU jsou důležitým pojátkem mezi členy, roztroušenými po celém světě, a ústředím; konstatovaly také nutnost, aby byli členové SVU informováni nejen a práci ústředního výboru a předsednictva, ale i o činnosti a práci členů kterékoliv místní skupiny.

Oba výbory v této souvislosti doporučují vyzvat znovu všechny místní skupiny a členy SVU, aby pravidelně posílali informace o vědecké a umělecké činnosti Čechů a Slováků k uveřejnění ve Zprávách SVU. Z tohoto důvodu se místním skupinám také doporučuje, aby si zvolily jednoho svého člena za dopisovatele Zpráv

SVU. Jméno dopisovatele by mělo být oznámeno ústředí, jež by ho v případě potřeby požádalo o příslušné podrobnější referáty o činnosti místní skupiny. Dopisovatel by také posílal pravidelný přehled o činnosti skupiny a jejích členů redakci Zpráv. Místní skupina v Los Angeles zvolila za svého dopisovatele ing. Krátkého.

5. V zájmu všech místních skupin je nutné, aby si připravily finanční plán pro všechny specifické projekty, jež hodlají uskutečnit, a aby plánovaný rozpočet dodržovaly.

6. Společnost pro vědy a umění je závislá na iniciativě a činnosti všech svých členů. Členům Společnosti se proto doporučuje přispívat iniciativně k uskutečňování místních programů, předkládat ústředí podnětné návrhy a účastnit se práce a programu celého SVU.

7. Na návrh Ediční a publikační komise hodlá SVU vydávat tzv. occasional papers, s cílem umožnit anglicky mluvící veřejnosti přístup k pracem členů Společnosti, což ovšem závisí především na finančních možnostech. Oba výbory proto vyzývají všechny členy SVU, aby kupovali publikace Společnosti pro vědy a umění, a aby usilovali o získání mecenášů (sponsors) pro jednotlivé plánované publikace či umělecké a jiné podniky SVU. Takoví finanční podporovatelé a dárci by vždy měli být uvedeni mezi jmény osob, jež příslušnou publikaci či podnik umožnily.

8. Oba výbory také doporučují, aby místní skupiny navazovaly bližší styky s místními akademickými institucemi. Ústředí SVU bude takovým stykům napomáhat, musí však být informováno, o jakou instituci jde, a jaký konkrétní program má tím získat. Příklad místní skupiny v Los Angeles je důkazem, že taková spolupráce může být velmi úspěšná; Společnosti pro vědy a umění se tím dostává uznání nejen v akademických kruzích, ale i v širší veřejnosti.

9. Výbory na společném zasedání v Los Angeles přijaly s uspokojením zprávu, že ústředí SVU pořídilo seznam členů, kteří jsou ochotni veřejně přednášet o námětech z oborů vlastní působnosti. Seznam bude k dispozici místním skupinám pro případ, že by hledaly odborníky v určitých oborech. Místní skupiny mohou seznamu také použít, chtějí-li jiným kulturním, vědeckým a uměleckým organizacím navrhnout, aby k svým přednáškám a podnikům použily příslušné odborníky z řad členů SVU.

Č.S.A. SPATRUJE V ORGANISACI SVU PROPAGÁTORA A POKRAČOVATELE V TISÍCILETÉ KULTURE ČESKOSLOVENSKÉ

NA ROZLOUČENOU S PROFESOREM DVORNÍKEM

Msgr. Dr. František Dvorník zemřel v nemocnici v Kroměříži 4. listopadu 1975. Zádušní mši celebroual ve Washingtoně v chrámu Zjevení Páně v pondělí 10. listopadu 1975 Rev. Dr. L. Němec z Filadelfie, osobní přítel a spolupracovník zesnulého. Jménem Společnosti pro vědy a umění se s Msgr. Dr. Dvorníkem rozloučil Dr. Miloslav Rechcigl těmito slovy:

Jako předseda Československé společnosti pro vědy a umění mám dnes smutnou povinnost rozloučit se s naším čestným členem, vědcem světového jména, jedním z velkých Čechů, který formoval světovou vědu historickou a vedl ji cestami neobvyklými a často ani netušenými k odkrytí pravdy - toho jediného cíle všech velkých vědců.

Dr. František Dvorník, profesor byzantské historie Harvardovy univerzity se letos dožil v plné práci 82 let. Na byzantologii a rannou slovanskou historii se zaměřil již v r. 1920, kdy dosáhl prvního doktorátu na teologické fakultě v Olomouci. Pokračoval pak ve studiích a přednáškách na Sorbonně a stal se profesorem a děkanem Karlovy university. Po pádu Francie odešel do Anglie, kde přednášel na londýnské universitě až do svého odchodu do USA v padesátých letech.

Enormní počet jeho vynikajících studií v oboru byzantologie a ranné slovanské historie je dostatečně znám. Co my, Češi a Slováci, odborníci či laikové v jeho zamilovaném oboru nejvíce oceňujeme, je fakt, že kritickým a objektivním studiem starých pramenů postavil rannou slovanskou historii do nového světla.

Na rozdíl od dřívějších historiků, klade původní sídla Slovanů na území, které na jihu sahalo ke Karpatům, na severu hraničilo s Baltickým mořem, na západě se dotýkalo Labe a jeho východní hranici tvořil Bug či dokonce Dněpr a částečně Visla. Pokud se týče historie Československa, prokázal nade vší pochybnost, že mise sv. Cyrila a Metoděje na Velké Moravě nebyla vlastně významná ani tak nábožensky, jako spíše kulturně. Vytvořila první slovanské písmo, za jejího působení vznikla první slovanská literatura a byly kodifikovány právní předpisy.

Je tomu přes padesát let, co prof. Dvorník odešel z rodné Moravy do ciziny, aby měl přístup k originálním zdrojům své práce. Těchto padesát let bylo věnováno vyčerpávajícímu studiu byzantské historie a snaze opravit nesprávné názory panující ve světě o počátcích Slovanů a o roli, kterou hrál jeho národ v ranné evropské historii. V tom směru doplnil a opravil prof. Dvorník v leckterém směru Palackého a ostatní československé historiky.

Osud byl k němu leckdy macešský; nedovolil mu žít a tvořit v rodné zemi. Umožnil mu však aspoň jedno; návštěvu milované Moravy a smrt tam, kde je pochována řada jeho předků, jejichž

jménu on nasadil korunu světo­vosti.

Členové SVU a celá čs. obec vědců a umělců se sklání v úctě před památkou prof. Dvorníka, velikého vědce, vlastence a demokrata. Nikdy nezapomeneme!

ZEMŘEL DR. PETR ZENKL.

Počátkem listopadu zemřel v Raleigh, N. Carolina, ve věku 91 let dr. Petr Zenkl, čestný předseda Rady svobodného Československa, bývalý primátor města Prahy a někdejší náměstek předsedy čs. vlády. Zesnulý byl jedním z prvních členů SVU a zúčastnil se její činnosti zejména ve washingtonské skupině. Není naším úkolem hodnotit jeho politickou činnost. Chceme spíše připomenout jeho práci v oboru filologie, pedagogie a veřejné osvěty.

Dr. Zenkl získal ve věku 23 let doktorát filozofie na Karlově univerzitě v Praze a pak začal svou pedagogickou činnost jako středoškolský profesor. Už za Rakousko-Uherska pracoval na četných školních učebnicích, jež pro svou vlasteneckou náplň vyvolávaly nevoli rakouských úřadů. Masarykův slovník, který vyšel ještě před vyzrálejší vědecko-osvětovou činností dr. Zenkla, už uvádí mezi jinými Příručku správné češtiny, Rádce správné češtiny, případně Čítanku pro školy obchodní, Stručnou slovesnost a Slovníček cizích slov, které vydal s jinými autory. To naznačuje začátek Zenklovy práce v oboru filologie, jež byla jeho láskou prakticky celý život. Zenkl však redigoval také různé pedagogické publikace a to jednak v Melantrichu, jednak u Vilímků a pomáhal organizovat Osvětový svaz pro doplňování vzdělání dospělých. Z osvětové činnosti byl pak už jen krůček k sociálním věcem, kde se stal nejen theoretickým průkopníkem, ale i praktickým usku­tečňovatelem svých nápadů (viz Masarykovy domovy). A to měl ještě čas k tomu, aby podával pomocnou ruku slovanským vysokoškolským studentům v Praze, zejména Bulharům a Jugosláv­cům.

Od příchodu na pražskou radnici až po Únor 1948, kdy musel odejít do exilu, byl plně zaměstnán politickou činností, případně nuceným pobytem v koncentračním táboře. V exilu se však vrátil k publicistické a studijní činnosti především svým seriálem o čs. vývoji v letech 1945-1948 „Jak to dělali“, který počátkem padesátých let uveřejňovala na pokračování chicagská „Svornost“. Důsledněji se začal věnovat také Masarykovu dílu, jež mu bylo mravním i politickým vodítkem celý život. Napsal např. studii „Masarykova Československá republika“, kterou vydala roku 1955 v Chicagu Čs. národní rada americká. Později téhož roku v anglickém překladu V. Vrázové vydal studii „Masaryk and Idea of European and World Federation“. Z řady jeho jiných studií je důležitý na příklad dokument „Communist Seizure of Power and the Press, 1945-1948“, kterou napsal roku 1962 pro americký senát.

Dr. Zenkl také spolupůsobil při vydání jiných publikací a to jednak jako spoluautor jednak jako iniciátor. Takový podíl má na knihách, jež vydala Rada svobodného Československa. Jsou to např. výpravná „Čítanka“, dále ilustrovaná kniha „Československo“, „Pražské povstání 1945“. Dále je možno uvést brožury či sborníky k Masarykovu a Štefánikovu jubileu, obšírnou studii o systému táborů nucené práce v Československu atp. Půičinil se také o to, že k jednomu Masarykovu jubileu byla ve Washingtoně vydaná dlouhohrající gramofonová deska s hlasy T.G.Masaryka, Jana Masaryka, E. Beneše a jiných.

A snad nejcennějším jeho příspěvkem kultuře a vědě z posledních let jeho života je kniha, kterou v redakci Radomíra Luži a Victora S. Mamateye vydalo roku 1973 nakladatelství Princetonské university: „A History of the Czechoslovak Republic, 1918-1948“. Tato kniha je vhodným doplňkem spisu prof. Harrisona S. Thomsona „Czechoslovakia in European History“, která je základem studia čs. historie v angličtině.

Měli bychom ještě podotknout, že dr. Zenkl pomýšlel v posledních letech na sepsání svých pamětí. Začal na nich také pracovat a shromažďovat si potřebný materiál. Zůstalo však jen u začátku, protože až do poslední chvíle považoval za důležitější práci na aktuálních věcech, důležitých pro československou věc.

V.N.Duben

ZÁZNAMY

Arthur Miller, známý americký dramatický spisovatel, sa vyjádřil v americkom Senáte, že je povinnosťou Spojených štátov zistiť, či sa terajší útlak intelektuálov v Československu neprieči dokumentu vrcholnej konferencie o Európskej bezpečnosti a spolupráci v Helsinkách. Bolo to v rámci výsluchov v jednom výbore Senátu, ktorý zisťoval nakoľko sa porušuje vo svete sloboda prejavu a akú úlohu by mali hrať Spojené štáty v záujme onej slobody. Détente by mala byť, podľa Millera, skôr politickou zmernicou ako nejakou dohodou medzi Spojenými štátmi a Sovietskym zväzom, že sa status quo nebude narušovať. To, že sa vo vesmíre zošraubujú dve kozmické lode, pokračoval Miller, vyvoláva v nás menší úžas a nádeje, keď v tomže čase dole na zemi v Československu celá generácia spisovateľov je na čiernej listine a nesmie vydávať svoje práce... Miller vyslovil pri tom presvedčenie, že politika détente potrebuje nielen telo papierovej zmluvy, ale aj dušu. Je nesporné, dodal, že Helsinské dohody zaväzujú obe strany k tomu, aby rešpektovali základné ľudské práva. V ďalšom Miller poukázal na skutočnosť, že mnohí spisovatelia v Československu sú bývalí členovia komunistickej strany a nikdy neboli za návrat kapitalizmu do Československa. Ich najväčší hriechom bolo, že chceli špecifickú nezávislú kultúru, ktorá by zodpovedala požiadavkom Čechov a Slovákov a nie príkazom

sovietských úradov. Záverom spisovateľ Miller varoval Američanov, aby sa nedívali nečinne, keď na oltári mieru obetujú československých intelektuálov. Pripomenul, že jeden z najstarších národných Penklubov bol založený v Prahe. Táto, kedysi čulá zložka svetového Penklubu, dnes ani neodpovedá na korešpondenciu zo zahraničia.

Americké združenie pro rozvoj slovanských štúdií konalo v Atlantě od 8.-11. júna 1975 svoj sedmý sjezd. Členy združenia je 2.600 profesorů, ekonomů, sociologů, kulturních, politických a veřejných pracovníků. Američtí slavisté uskutočnili za svojho štyrdenného zasadania přes 55 různých panelů, jejichž temata zahrnovala nejen hodnocení různých dějinných období slovanských národů, ale i slovanskou literaturu, lingvistiku, fonologii, ekonomii, umění, sociologii a filosofii. V rámci těchto monothematických panelů promluvila také řada českých a slovenských slavistů. V panelu o hudbě ve slovanských zemích měl na př. přednášku Dr. Jaroslav Mráček, profesor ze San Diego State University, který svůj příspěvek věnoval zdrojům adventních písní v Čechách. V panelu o filosofii slovanského světa promluvil Dr. Vladimír Zeman z Concordia University na thema „Slovanofilství a Masarykův realismus“. Profesor na universitě v Miami Dr. Vladimír Zbořilek se zúčastnil panelu o srovnávacím přístupu k slovanským literaturám, v jehož rámci provedl srovnání anti-civilizačního stanoviska J. J. Rousseaua s filosofií L. N. Tolstého. Panelu, jehož námětem byl stav společenských věd v SSSR, předsedal Dr. Vladimír G. Treml z Duke University; v panelu vystoupilo pět býv. sovětských odborníků, kteří nedávno emigrovali na Západ. Na sjezdu byl také uspořádán diskusní panel o jazykozpytném přístupu k slavistice, a profesor Michiganské státní university Ladislav Matějka v něm promluvil o pražském jazykozpytném kroužku. Na 7. sjezdu Amerického sdruženia pro rozvoj slovanských štúdií byl jeden samostatný panel věnován českému baroku a pojetí „Temna“; předsedal mu prof. Stanley Z. Pech z University of British Columbia a koreferentem byl Dr. Josef Andrlé z University of North Carolina. Účastníci panelu o českém baroku vyslechli tři přednášky: Literární kultura - přednesl Dr. František Svejkský z Chicagské university; Český barokní nacionalismus - Dr. Josef Záček ze SUNY v Albaně, N.Y.; Ekonomika a společnost - přednesl Dr. George Svoboda.

Americké historické združenie zasadalo koncom prosince v Atlantě ve státě Georgia za účasti tří tisíc historiků. Při několikadenním zasadání bylo uspořádáno 90 symposií, jejichž náměty sahaly časově od antiky až po Vietnam, od feudálních společností až po dějiny moderních sportů. Zvláštní pozornost byla rovněž věnována emancipaci žen a 200. výročí americké nezávislosti. Z českých a slovenských temat bylo pozoruhodné symposium o fašismu za I. Československé republiky. Toto symposium se konalo 28. pro-

since 1975, a prof. Schmelzer v něm promluvil o sudetských Němcích a vlivu, jaký na ně mělo demokratické zřízení Masarykovy republiky; další účastník symposia, prof. Jelínek, se zabýval Hlinkovou Ludovou stranou na Slovensku a některými jejími demokratickými prvky; a třetí řečník - prof. Žáček, známý pracemi o Palackém - hovořil v symposiu o fašismu v Čechách, zejména o České obci fašistické, Vlajce a Národním sjednocení. Koreferent symposia, prof. Weis, ve svém příspěvku zhodnotil přednesené referáty v souvislosti s předválečným fašismem v Evropě. Na důležitost čs. historie poukázal také předseda Amerického historického sdružení Gordon Wright, který ve svém projevu o nutnosti, aby veřejné osobnosti byly mravně a charakterní, poukázal několikrát na TGM jako na vzornou veřejnou osobnost. Na zasedání byla rovněž rozdávána brožura Acta Persecutionis, vyjadřující protest persekovaných historiků v ČSSR, jež byla předmětem jednání již na Mezinárodním kongresu historických věd v San Francisku. V této souvislosti se také Americké historické sdružení rozhodlo založit nové oddělení pro otázky povolání.

Luba Durdaková-Prušáková usporiadala koncom roku v Los Angeles, California, výstavu svojich sochárskych diel. Luba Prušáková študovala umenie na pražskej umeleckej Akadémii a potom po roku 1968 na Kalifornskej univerzite v Northridge, kde vlni získala MA z umenia. Sochárka Prušáková má za sebou už celý rad medzinárodných umeleckých úspechov. Mimo Československa vystavovala v Paríži, Athénách a Madride.

V **Chicagu** se konala tiež koncom roku výstava českého a slovenského umenia. Areál výstavy na Čermákovej triede v Berwyne navštívilo na 4 tisíc ľudí. Diváci obdivovali keramiku, výrobky z brúseného skla, obrazy, výšivky, sochy, kroje, historické fotografie, knihy, časopisy ako aj vzácné serie poštových známok. V rámci tejto výstavy sa konaly prednášky vysokej odbornej úrovne ako aj vystúpenia speváckych a tanečných súborov.

Karel Husa pracoval posledný štvrtrok uplynulého roku skutočne intenzívne. Navštívil Švajciarsko, kde dirigoval baselský symfonický orchester. Na programe mal Weberov Klavírny koncert číslo 2 a vlastnú skladbu hudby pre Prahu roku 1968. Ten istý program s orchestrom mesta Manchester dirigoval pre britskú rozhlasovú spoločnosť BBC. V oktobri sa Husa predstavil v Kennedyho stredisku svojou novou skladbou Klavírnou sonátou číslo 2. Treba tu tiež zaznamenať, že miestná rozhlasová stanica v Columbus, Ohio, venovala celý osobitý program výlučne skladbám profesora Husy, ktorý patrí dnes nesporne do malej skupiny skutočne originálnych tvorcov neo-klasického hudobného idiomu.

VÝROČNÍ ZPRÁVA ŽURNALISTICKÉ SEKCE SVU.

Na minulém sjezdu v New Yorku bylo zvoleno nové předsednictvo:
Vojtěch Nevlud, předseda
Miroslav Dobrovodský a Braňo Lajda, místopředsedové,
Anna Faltusová, jednatelka-pokladní, a
Pavel Pecháček, člen předsednictva.

Po volbách jednala sekce o další činnosti. Uvažovalo se o širší spolupráci s naším tiskem a o možnostech seminářů žurnalistické theorie a žurnalistické češtiny a slovenštiny. Plánoval se také program pro výroční schůzi sekce na příštím sjezdu ve Washingtonu.

Činnost sekce v tomto roce byla však poněkud přibrzděna, protože tři členové předsednictva se stěhovali, případně začínali novou existenci. Na žádost předsedy SVU, dr. Rechcígla, sekce se uvolila vydávat Tiskovou službu SVU. Na jaře bylo také vydáno první číslo s prohlášením předsedy a s různými zprávami o reorganizaci a plánované činnosti SVU. Tisková služba se zatím nerozejela naplno, protože její vedoucí, předseda sekce, byl celé léto ve stavu stěhování.

Členové sekce pomáhali také řešit otázku redakce a tisku Zpráv SVU. Pokračovala také běžná snaha uderžovat styk se žurnalisty jiných národností a informovat je o československých kulturních a vědeckých problémech.

MJR. EUSTACH MOLZER - 70 LET

Oblíbený člen čl. kolonie v Los Angeles mjr. E. Molzer se dožil v listopadu t.r. 70 let. Patří k oné skupině místních členů SVU, která se zasloužila o založení místní organizace, jejíž činnosti se pravidelně zúčastňuje. Jeho rodina vlastnila továrnu na výrobu varhan v Kutné Hoře, a jeho strýc byl dr. ing. Eustach Molzer, předseda Elektrických podniků hl. m. Prahy. Mjr. Molzer působil ve vojenské kanceláři čl. velvyslanectví v Londýně; po své resignaci pobyl přechodně v Londýně a New Yorku, a usadil se se svojí chotí trvale v Los Angeles.

IN MEMORIAM

V Los Angeles zemřel dne 12. listopadu 1975 člen SVU Ing. Bohumil Svoboda, president „Liberty Organization“ v Montrose v Kalifornii. Svou houževnatou prací a širokým hospodářským rozhledem vybudoval úspěšně svůj importní a výrobní podnik v oboru loveckých zbraní a sportovních předmětů mimořádně značného rozsahu. Ing. Svoboda byl spoluzakladatelem odbočky SVU v Los Angeles, členem četných krajanských organizací a činně se zúčastnil všech akcí krajanského života. Čest jeho památce.

ADRESY SVU:

předseda: Dr. M. Rechcigl,
1703 Mark Lane, Rockville,
Md. 20852

gen. tajemník: Dr. John G.
Lexa, 47-16 Austel Place,
Long Island City, N.Y.
11101

pokladník: Dr. F. Meissner,
8323 Still Spring Court,
Bethesda, Md. 20034

přednášky 8. sjezdu: Dr.
Alexej Bořkovec, 12013
Kent Mill Rd., Silver Spring,
Md. 20902

organizace 8. sjezdu: arch.
Emil Royco, 6612 Tulip Hill
Terrace, Washington, D.C.
20016

Zprávy: 2067 Park Road N.W.
Washington, D.C., 20010

Proměny: 3523 Oxford Ave.
Montreal, P.Q. H4A, 2X9,
Canada

**Č. S. A.
(ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY
V AMERICE)**

*slavící letošního roku 121 let své
činnosti jako nejstarší bratrské a
sesterská podpůrná jednota v
U.S.A., nabízí vám jedno z nej-
lepších a nejspolehlivějších ži-
votních pojištění pro jednotlivce
i celé rodiny.*

Č. S. A.

**P.O. Box 249 Berwyn
Illinois 60402
Telephone 795-5800
Area Code 312**

**SVU News
2067 Park Road, N.W.
Washington, D.C. 20010**

**Second class postage
paid at Washington, D.C.**

Return postage guaranteed